

การพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน Developing of People's Democratic Way of Life in Upper Northeastern, Thailand

กชพร ประทุมวัน¹ สัณญา เคนาภูมิ² เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร³ และ ปักดี โพธิ์สิงห์⁴

Kodchaporn Prathumwan¹, Sanya Kenaphoom², Saowalak Kosolkittiamporn³ and Pakdee Phosing⁴

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม^{1,2,3,4}

Public Administration, Faculty Of Political Science And Public Administration,

Rajabhat Maha Sarakham University^{1,2,3,4}

Corresponding author, E-mail : nit_21@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิถีความเป็นประชาธิปไตย 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยและ 3) นำเสนอตัวแบบการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยทางการศึกษาในพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 500 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนและผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 25 คน จากตัวแทนแกนนำการเคลื่อนไหวทางการเมือง ตัวแทนนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวาระ ตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนนักวิชาการ และตัวแทนผู้นำชุมชน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) วิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยด้านอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยและด้านความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ได้แก่การกล่อมเกลารอบครัว การกล่อมเกลามาจากสถานศึกษา การส่งเสริมจากองค์กรชุมชน ทิศนคติต่อการเมือง ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 37.4 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ ± 0.292 และ 3) ตัวแบบการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่ การปลูกฝังทัศนคติต่อการเมือง การพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การกล่อมเกลารอบครัว การกล่อมเกลามาจากสถานศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนจากองค์กรชุมชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำสำคัญ : วิถีความเป็นประชาธิปไตย

ABSTRACT

This research aimed to study (1) people's democratic way of life (2) factors effecting people's democratic way of life and (3) development model of people's democratic way of life. The research study was held on the upper northeastern Thailand. The sample were 500 people who was voter and living in the upper northeastern Thailand by Multi-stage Random Sampling, and key informants were representatives of political leader, politician, people, scholarly person and community leader. The instruments were the five rating scale questionnaire and the structure in-depth interview. Analyze data by descriptive statistics, Multiple Linear Regressions and the Content Analysis. The research results were found as follows;(1) people's democratic way of life as overall was high level, considering each aspect there were at high for two and moderate for one, ranking mean from highest to lowest namely; the democratic living, the democratic ideology and the democratic knowledge respectively. (2) The factors effecting people's democratic way of life by statistical significant at .05 levels were the family instruction, the schools instruction, the promotion from community organization, the political attitude, the political knowledge, and the political participation, those variable could be able predict for 37.4% with standard deviation error at ± 0.292 . (3) Development model of people's democratic way of life were; the instilling the good attitudes towards politics, the development of the political knowledge, the family instruction promotion, the schools instruction promotion, the promotion and supporting of community organization, and promotion of political participation.

Keywords : Democratic way of life

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีแนวคิดหลักสำคัญคือหลักสิทธิเสรีภาพหลักความเสมอภาคหลักนิติธรรมหลักการใช้เหตุผลและหลักการยอมรับเสียงข้างมากที่ต้องเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยวิถีชีวิตประชาธิปไตยเป็นแนวทางการดำรงชีวิตประจำวันและการดำรงตนในสังคมของประชาชนในประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยการดำเนินวิถีชีวิตประชาธิปไตยนั้นจะต้องยึดถือหลักการดังนี้ (1) การรู้จักใช้เหตุผลการตัดสินใจ (2) ใช้หลักความสมัครใจ (3) มีน้ำใจนักกีฬา (4) ปฏิบัติตามกฎหมาย (5) ทุกคนมีความเท่าเทียมกันซึ่งแสดงออกโดยปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคกันให้ความสำคัญต่อทุกคนในการที่จะรับฟังความเห็นความต้องการของเขาไม่แบ่งพรรคแบ่งพวกมีความเป็นกลางในการตัดสินปัญหาต่างๆ โดยไม่นำความลำเอียงส่วนตัวมาใช้ในการพิจารณาปัญหาของส่วนรวม ดังนั้นการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยจึงต้องเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น [1] การส่งเสริมประชาธิปไตยในครอบครัว การส่งเสริมประชาธิปไตย

ในโรงเรียน การส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน

อย่างไรก็ดีเป็นที่ทราบดีว่าสถาบันต่างๆ ภายใต้โครงสร้างทางสังคมไทยที่ประกอบเข้าด้วยกันเป็นสังคมที่ทำให้รัฐนั้นๆ มีความเป็นตัวตนของตนเองประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาสถาบันศาสนาสถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันเศรษฐกิจซึ่งแต่ละสถาบันก็มีสถานะบทบาทและหน้าที่ในสังคมแตกต่างกันไปโดยสถาบันการเมืองการปกครองมีลักษณะการรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองการปกครอง จนมาถึงเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญ พ.ศ. 2475 จึงทำให้ประเทศไทยเปลี่ยนมาใช้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่กระนั้นสถานการณ์ประเทศไทยยังคงมีการเรียกร้องทางการเมืองหลายต่อหลายครั้งเกิดความสูญเสียมากมายไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์เดือนตุลาคม 2516 และ 2519 พฤษภาทมิฬ 2535 และ เมษายนอำมหิต 2553 เหตุการณ์การเรียกร้องทางการเมืองที่ผ่านการสูญเสียล้มตายของผู้ชุมนุมไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับกันว่าในระบอบประชาธิปไตย

นอกจากกลุ่มนักการเมืองที่รวมตัวกันเป็นพรรคการเมืองในระดับชาติหรือกลุ่มการเมืองในระดับท้องถิ่นที่รวมตัวกันเพื่อเข้าสมัครรับเลือกตั้งในระดับต่างๆ แล้ว ยังต้องการให้มีการรวมกลุ่มของประชาชนในลักษณะกลุ่มผลประโยชน์ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มอุดมการณ์ กลุ่มอาสาสมัครต่างๆ ที่ไม่ต้องการเข้ามามีตำแหน่งทางการเมืองแต่ทำหน้าที่แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ถึงปัญหาหรือประเด็นการเมืองที่เกิดขึ้น แสดงความต้องการให้ผู้ปกครองรับทราบทำให้ผู้ปกครองได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารที่ถูกต้องของกลุ่มเพื่อประกอบการตัดสินใจ การศึกษาการเมือง (Politics) คือ การศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์ในแง่การบังคับบัญชาและการถูกบังคับบัญชา การควบคุมและการถูกควบคุม การเป็นผู้ปกครองและการถูกปกครอง สิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวพันกับอำนาจหรืออาจเรียกได้ว่าอำนาจทางการเมืองความเกี่ยวพันนี้เป็นความเกี่ยวพันในแง่ของการได้มาซึ่งอำนาจและการรักษาไว้ซึ่งอำนาจ ดังนั้นการเมืองทุกชนิดนั้นเป็นเรื่องของการต่อสู้กันเพื่ออำนาจ [2]

นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ถึงปัจจุบัน นับว่าพบอุปสรรคหลายประการ เป็นต้นว่า การแทรกแซงจากสถาบันอื่น การทำรัฐประหารนับว่าเป็นการตัดตอนพัฒนาการเรียนรู้ของภาคประชาชนในการเรียนรู้วิถีจัดการกับเผด็จการในรูปแบบประชาธิปไตย [3] กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยการเมืองไทยยังคงถูกขับเคลื่อนโดยกลุ่มทุนและการเมืองในอนาคตยังคงอยู่ในมือของกลุ่มทุนที่ร่วมมือกับพรรคการเมืองหรือกลุ่มอภิสิทธิ์ชน [4] นอกจากนี้ อเนก เหล่าธรรมทัศน์ [5] ได้กล่าวถึงทฤษฎีสองนครประชาธิปไตยอธิบายปัญหาทางการเมืองไทยร่วมสมัยว่าชนชั้นกลางในเมืองไทย โดยทั่วไปค่อนข้างใช้มาตรฐานตะวันตกในการมองประชาธิปไตยไทย คือ ประการแรก ให้ความสำคัญกับนโยบายอุดมการณ์และคุณธรรม ประการที่สอง ถือว่าการลงคะแนนเสียงของประชาชนต้องกระทำในฐานะปัจเจกชน ผู้ใช้วิจารณญาณทางการเมือง ส่วนชาวชนบทนั้นโดยทั่วไปเห็นประชาธิปไตยเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ที่ใช้การลงคะแนนเสียงเป็นการเลือกว่าจะเชื่อมโยงตนเองเข้ากับเจ้านายหรือสายอุปถัมภ์สายใด ด้วยมุมมองที่ต่างกันเช่นนี้ชนชั้นกลางจึงรังเกียจนักการเมืองที่ชาวชนบทชอบและในปัจจุบันแม้ว่ารัฐบาลจะมาจากพรรคฝ่ายที่ชนชั้นกลางยอมรับได้มากขึ้นแต่คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักการเมืองในอำนาจจำนวน

มากก็ยังคงเป็นภาพสะท้อนของประชาธิปไตยในมุมมอง “ชนบท” อยู่ชนชั้นกลางจึงยังไม่ยอมรับรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งมากนัก

ปัจจุบันประชาธิปไตยของประเทศไทยอยู่ในภาวะการขาดความสมดุลซึ่งมีข้อมูลหลายประการที่บ่งชี้ว่าสังคมไทยอยู่ในภาวะเจ็บป่วย (Social Illness) มีความขัดแย้งทุกระดับทั้งปัจเจกและชุมชนนำไปสู่ความรุนแรงในสังคมขาดภูมิคุ้มกันและปรับตัวไม่ได้ [6] คนในสังคมมุ่งอำนาจเกียรติและผลประโยชน์ของตนเองแย่งชิงแสวงหาผลประโยชน์บนฐานแห่งทฤษฎีที่มองความสำเร็จทางวัตถุเป็นจุดหมายของชีวิตและสังคม [7] ดังนั้นประชาธิปไตยแบบทุนนิยมนั้นนำพาประเทศไทยไปไม่รอด เพราะพื้นฐานของสังคมไทยยังไม่เข้มพอ กล่าวคือ คนส่วนใหญ่ของประเทศยังยากจนคุณภาพชีวิตยังต่ำ ความเหลื่อมล้ำทางสังคมยังสูง การเอารัดเอาเปรียบระหว่างชนชั้นยังปรากฏเห็นอำนาจทางการเมืองยังคงตกอยู่ในมือของอภิสิทธิ์ชน [8] ดังนั้นการพัฒนาประชาธิปไตยจึงต้องเริ่มสร้างความเข้มแข็งให้เกิดมีขึ้นจากสถาบันชุมชน ชุมชนที่เข้มแข็งจะมีภาพรวมเป็นปึกแผ่นทั้งทางกายภาพหรือรูปธรรม สมาชิกของชุมชนมีค่านิยมมีความรู้สึกที่ผูกพันกับชุมชน และสมาชิกในชุมชนมีความรักใคร่สามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้ความช่วยเหลือและแบ่งปันระหว่างกัน ชุมชนมีอำนาจในการจัดการเลือกสรรการตัดสินใจและมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง [9]

อย่างไรก็ตามภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนถือว่าเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีกลุ่มการเมืองฝ่ายสนับสนุนพรรครัฐบาลอย่างเป็นทางการที่ประจักษ์ เนื่องจากมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองภาคประชาชนเรียกว่ากลุ่มเสื้อแดงของแต่ละจังหวัด อาจกล่าวได้ว่าคนส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนให้การสนับสนุนแนวทางประชาธิปไตยแบบรัฐบาล ซึ่งเห็นได้จากข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ที่ผู้สมัครพรรคเพื่อไทยชนะการเลือกตั้งมากที่สุดจากทุกพรรคการเมือง ภายหลังจากกลุ่มการเมืองดังกล่าวก็ยังคงเคลื่อนไหวให้การสนับสนุนรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงตั้งประเด็นสงสัยว่าวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเป็นอย่างไร มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและตัวแบบการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเป็นอย่างไร ทั้งนี้จะนำไปสู่

การศึกษาหาคำตอบเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพวิถีความเป็นอยู่แบบประชาธิปไตยอย่างมีความสุข (Well-being) และเป็นแนวทางในการปฏิบัติแก่บุคคลหรือชุมชนอื่นๆ ทั่วประเทศ

คำถามการวิจัย

1. วิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเป็นอย่างไร
2. มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
3. ตัวแบบการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
3. เพื่อนำเสนอตัวแบบการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่ การกล่อมเกล้าของครอบครัว การส่งเสริมจากองค์กรชุมชน การกล่อมเกล้าจากสถานศึกษา การได้รับผลประโยชน์จากนโยบายแห่งรัฐ การส่งเสริมจากภาครัฐ ทักษะติดต่อการเมือง ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วย 12 จังหวัด ดังนี้ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ สกลนคร อุดรธานี หนองบัวลำภู เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม และ มุกดาหาร
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อ

วิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน คือ การกล่อมเกล้าของครอบครัว การส่งเสริมจากองค์กรชุมชน การกล่อมเกล้าจากสถานศึกษา การได้รับผลประโยชน์จากนโยบายแห่งรัฐ การส่งเสริมจากภาครัฐ ทักษะติดต่อการเมือง ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.2 ตัวแปรตาม คือ วิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย อุดมการณ์แบบประชาธิปไตย และการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย

3. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในการเลือกตั้งวุฒิสภา (ส.ว.) ในวันที่ 30 มีนาคม 2557 จำนวนทั้งหมด 8,039,194 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งข้อมูล ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2557)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 500 คน ได้มาจากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของยามานะ [10] และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตั้งแต่ สิงหาคม 2557 - มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับวิถีความเป็นประชาธิปไตยเริ่มจากการศึกษาปรากฏการณ์ (Phenomena) พฤติกรรมทางการเมืองของภาคประชาชน [11] เป็นการเบื้องต้น จากนั้นทำการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลายเริ่มต้นจากวิธีการคิดเชิงเหตุผล [12] การศึกษานำร่อง (Pilot study) ในพื้นที่โดยเฉพาะการเมืองภาคประชาชนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นการพัฒนากรอบแนวคิดจากทฤษฎีฐานราก [13] การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีประสบการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองด้วยวิธีการจัดการความรู้ (KM) [14] ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อหาความลงตัวของเนื้อหาสาระ [15] และทำการตรวจสอบกรอบความคิดให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

โดยวิธีการบูรณาการระเบียบวิธีที่หลากหลาย [16] เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามวัดวิถีประชาธิปไตย และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีประชาธิปไตย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิงใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอย (Multiple Linear Regression Analysis) และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยด้านอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยและด้านความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย พิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่า โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 59.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดีมาก จำนวน 5 ข้อ อยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 1 ข้อ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำนวน 3 ข้อ อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง จำนวน 5 ข้อ และอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 6 ข้อ ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ ข้อที่ 18 ข้อใดเป็นลักษณะของครอบครัวประชาธิปไตยที่แท้จริง คิดเป็นร้อยละ 98.00 และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 7 หลักความเสมอภาคให้ความสำคัญในเรื่องใด คิดเป็นร้อยละ 11.40

1.2 ด้านอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ ระดับมาก จำนวน 17 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 8 ข้อ และระดับน้อย จำนวน 1 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ คนเราไม่ว่าจะมีเพศ ผิวดำ ผิวขาว วรณะ ชนชั้น ความสามารถ การศึกษา ความมั่งคั่ง ล้วนมีของความเป็นคนเท่าเทียมกัน คนเรามีความแตกต่างหลากหลาย เช่น ลักษณะกายภาพ (ร่างกาย เพศ อายุ

ผิวชาติกำเนิด เผ่าพรรณ ภูมิหลัง ฯลฯ) ความรู้สึกนึกคิด (ความคิด ความเชื่อ รสนิยม ฯลฯ) ความสามารถ (ภูมิหลัง อาชีพ หน้าที่ความรู้ ทักษะ ความสามารถพิเศษ ฯลฯ) แต่เราต้องยอมรับและเคารพในสิทธิและเสรีภาพของคนในการแสดงออกถึงเอกลักษณ์ส่วนบุคคล ความคิด ความเชื่อและความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ การเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น รู้เสียสละรับใช้ผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม เช่นนี้ถือว่าเป็นความดีงามพื้นฐานของนักประชาธิปไตย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ รัฐธรรมนูญเท่านั้นที่เป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นประชาธิปไตย เพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ

1.3 ด้านการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ ระดับมาก จำนวน 22 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ และระดับน้อย จำนวน 1 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้าพเจ้าเคารพกฎกติกา หรือกฎหมายของบ้านเมืองเสมอ ทุกครั้งที่มีการโต้เถียงกันข้าพเจ้าจะยอมรับเมื่อคนอื่นมีเหตุผลที่ดีกว่า ข้าพเจ้าปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเสมอมา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การอดออมค่าใช้จ่ายในครอบครัวเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่ค่อยใส่ใจมากนัก

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนตามขั้นตอนการปฏิบัติของการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้างด้วยโปรแกรม Lisrel for windows เพื่ออธิบายอิทธิพลเส้นทาง หรือปัจจัยเชิงสาเหตุสมการเชิงเส้นอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ของตัวแปรอิสระ ตัวแปรคั่นกลางที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรตาม โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} \leq 0.05$) ในทางปฏิบัติจึงผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความตรงและการปรับปรุงแบบจำลองจะดำเนินการติดต่อกันไปจนกว่าแบบจำลองจะมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนทุกค่าอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด จนได้ค่าสถิติได้ตามเกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบสุดท้ายโดยคำนึงถึงเหตุผลเชิงทฤษฎี และทำการทดสอบสมมุติฐาน และจากการทดสอบความสอดคล้อง

ของแบบจำลองสมมุติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์เมื่อมีการพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบจำลองรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผลการทดสอบ พบว่า การพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาจากค่าไค - สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 0.52 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 2 มีค่าความน่าจะเป็น (p-value of χ^2) เท่ากับ 0.771 นั่นคือค่าไค - สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับเกณฑ์ในการพิจารณาที่กำหนดไว้ว่าค่าไค - สแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมุติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ไม่แตกต่างกัน หรือรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมุติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีอัตราส่วนไค - สแควร์ สัมพัทธ์ (Chi-square/df) มีค่าเท่ากับ 0.52/2 เท่ากับ 0.26 อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด คือ น้อยกว่า 3.00 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) เท่ากับ 1.00 และ 0.99 ตามลำดับ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ สูงกว่า 0.90 ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ 0.0034 และค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ น้อยกว่า 0.05 แสดงถึงรูปแบบตามสมมุติฐานของการโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาน้ำหนักค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม ทางตรง และทางอ้อมของรูปแบบการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value $\leq$ 0.05) จำนวน 4 ตัวแปร ได้รับผลโดยรวมสูงสุดมาจากทัศนคติต่อการเมือง (0.46) รองลงมา ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง (0.31)

การกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้ง (0.25) การกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้ง (0.20) ตามลำดับ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value $\leq$ 0.05) จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ การส่งเสริมจากภาครัฐ (0.21) การส่งเสริมจากองค์กรชุมชน (0.15) การได้รับผลประโยชน์จากนโยบายแห่งรัฐ (0.06) การมีส่วนร่วมทางการเมือง (0.02) โดยตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 8 ตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของวิถีความเป็นประชาธิปไตยได้ร้อยละ 46 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value $\leq$ 0.05)

2.2 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value $\leq$ 0.05) จำนวน 4 ปัจจัย เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากสูงไปหาน้อย ดังนี้ ทัศนคติต่อการเมืองมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยตรงเท่ากับ 0.46 ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยตรงเท่ากับ 0.45 การกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยตรงเท่ากับ 0.17 และการกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้ง มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยตรงเท่ากับ 0.16

2.3 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยมีค่าอิทธิพลส่งผ่านปัจจัยคั่นกลาง ดังนี้

2.3.1 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value $\leq$ 0.05) โดยส่งผ่านปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเมืองมีดังนี้ ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.27 ปัจจัยด้านการกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.25 การได้รับผลประโยชน์จากนโยบายแห่งรัฐมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.18 ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ -0.31 และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ -0.13

2.3.2 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value $\leq$ 0.05) โดยส่งผ่านปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเมืองมีดังนี้ ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.27 ปัจจัยด้านการกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.25 การได้รับผลประโยชน์จากนโยบายแห่งรัฐมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.18 ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ -0.31 และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ -0.13

เนื่องเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} \leq 0.05$) โดยส่งผ่านปัจจัยด้านปัจจัยด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองมีดังนี้ ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.41 ปัจจัยการกล่อมเกลมาจากสถานศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.14 ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากองค์กรชุมชนมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ -0.49 และปัจจัยด้านการกล่อมเกลามากของครอบครัวมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ -0.09

2.3.3 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} \leq 0.05$) โดยส่งผ่านปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีดังนี้ ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากองค์กรชุมชนมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.59 การได้รับผลประโยชน์จากนโยบายแห่งรัฐมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.12 ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.10 ปัจจัยการกล่อมเกลมาจากสถานศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.08 และปัจจัยด้านการกล่อมเกลามากของครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ -0.07

ดังนั้นจึงสรุปผลการวิจัย ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้รับอิทธิพลทางตรงจำนวน 4 ปัจจัย ได้แก่ ทศคติต่อการเมืองความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การกล่อมเกลามากของครอบครัว การกล่อมเกลามากจากสถานศึกษาส่วนอีก 4 ปัจจัยนั้นเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ การส่งเสริมจากภาครัฐการส่งเสริมจากองค์กรชุมชนการได้รับผลประโยชน์จากนโยบายแห่งรัฐและ การมีส่วนร่วมทางการเมือง

สรุปผลและการอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่ การกล่อมเกลามากของครอบครัว การส่งเสริมจากองค์กรชุมชน การกล่อมเกลามากจากสถานศึกษา การได้รับผลประโยชน์จากนโยบายแห่งรัฐ การส่งเสริมจากภาครัฐ ทศคติต่อการเมือง ความเข้าใจ

เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิจัย เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่ตั้งไว้ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น เพื่ออธิบายอิทธิพลเส้นทางมีจำนวน 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทัศนคติต่อการเมือง ปัจจัยความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ปัจจัยการกล่อมเกลามากของครอบครัว และปัจจัยการกล่อมเกลามากจากสถานศึกษา โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนทั้ง 4 ปัจจัย สามารถอธิบายการผันแปรในตัวแปรผลลัพธ์ หรือพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนได้ร้อยละ 46 ($R^2 = 0.460$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} \leq 0.05$) ผู้วิจัยจึงนำปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัย มาอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1. ปัจจัยทัศนคติต่อการเมือง ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทัศนคติต่อการเมืองมีอิทธิพลต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จากผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทัศนคติทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ซึ่งทัศนคติทางการเมืองนั้นคนที่มีความคิดแบบใดก็มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับทัศนคตินั้น ทัศนคติทางการเมืองจะมีทั้ง พวกซ้ายจัด พวกเสรีนิยม พวกเป็นกลาง พวกอนุรักษนิยม และพวกขวาจัด แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันอาจแบ่งได้ คือ กลุ่มเสื้อเหลือง (พันธมิตร/กปปส./คปท./พุทธะอิสระ /40 ส.ว./ป.ป.ช./ศาลรัฐธรรมนูญ ฯลฯ) กลุ่มเสื้อแดง (นปช./กบป./โกต/ขวัญชัย/รักเชียงใหม่ 51 ฯลฯ) และกลุ่มที่อยู่กลางๆ พร้อมทั้งจะสนับสนุนหรือต่อต้านสองกลุ่มดังกล่าว และคนเรามีความเชื่อหรือทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน ล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลจากการจดจำการใช้ความรู้สึกและการไตร่ตรองที่ของแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับ Good [17] ได้กล่าวว่า ทัศนคติทางการเมือง (Political Attitude) หรือความเชื่อทางการเมือง (Political Beliefs) ความเชื่อ คือ การที่บุคคลคิดถึงปรากฏการณ์ในแง่ข้อเท็จจริงและไม่จำเป็นต้องถูกต้องเสมอไป ความเชื่อทางภูมิศาสตร์ที่คนเคยเชื่อว่าโลกแบน ความเชื่อทางการเมืองที่ว่าพระมหากษัตริย์

เป็นเทพอันศักดิ์สิทธิ์ (Devine Right) ประชาชนจึงยอมรับอำนาจเด็ดขาดของพระมหากษัตริย์ในการปกครอง ที่มาของความเชื่อทางการเมืองของแต่ละบุคคลนั้นมีที่มาจากแหล่งที่มา ดังนี้ 1) การจดจำ (Cognitive orientations) ความเชื่อมาจาก “ความจริง” ที่ปรากฏต่อความคิดซึ่งอาจถูกทั้งหมดหรือบางส่วนและผิดทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้บุคคลอาจรู้เรื่องการเมืองมากมาย เช่น การเมืองท้องถิ่น การศาสนา หรือชื่อของผู้นำทางการเมือง นโยบายทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในประเทศของตน หรือรอบรู้การเมืองที่กว้างไกลออกไปในระดับสากลก็ได้ ความเชื่อเหล่านี้เกิดจากการที่บุคคลคิดถึงปรากฏการณ์เหล่านั้นในแง่ที่ได้ไตร่ตรองแล้วว่า เป็นข้อเท็จจริงทางการเมือง 2) การใช้ความรู้สึก (Affective orientations) ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏขึ้นมีผลในการดึงดูดอารมณ์และความรู้สึกทางการเมืองของบุคคล เช่น การเดินขบวนต่อต้านนโยบายรัฐบาลทำให้รู้สึกพอใจอย่างยิ่ง หรือการเลือกตั้งครั้งนี้อาจไม่ไปลงคะแนนว่าไม่ชอบผู้สมัครรับเลือกตั้ง และ 3) การไตร่ตรอง (Evaluative orientations) เป็นการสังเคราะห์ความจริงและการใช้ความรู้สึกทางการเมืองของบุคคลเพื่อการตัดสินใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างทัศนคติทางการเมืองปรากฏการณ์ทางการเมืองโดยรวมเอาความเชื่อที่ได้จากความจริงที่จดจำกับผลกระทบจากปรากฏการณ์ทางการเมืองที่มีต่อความรู้สึกนึกคิดเข้าด้วยกันและไตร่ตรองตัดสินใจทางการเมือง

2. ปัจจัยความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง มีอิทธิพลต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จากผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เป็นกฎระเบียบการบริหารจัดการของสังคม มีกิจกรรมร่วมกันกระทบต่อทุกฝ่ายเป็นผลประโยชน์ อำนาจบารมี หน้าตาของสังคม เล่ห์เหลี่ยมและเกมที่ใช้แย่งชิง การจัดสรรหรือบริหารผลประโยชน์ให้ลงตัว การเลือกตั้งเลือกตั้งตามหน้าที่ เพราะกลัวเสียสิทธิที่จะมีผลกระทบมากกว่าที่ไปด้วยจิตสำนึกทางการเมือง ในทางปฏิบัติหลักการและกระบวนการทางการเมืองประชาธิปไตยเป็นเพียงพิธีการเท่านั้น การใช้เหตุผลตามหลักการประชาธิปไตยจะไม่

เกิดเพราะการใช้เหตุผลจะงอแงไม่ได้ การลงคะแนนหรือการตัดสินใจกรณีต่าง ๆ ไม่ได้ตัดสินใจอยู่กับหลักเหตุผล แต่ขึ้นกับผลประโยชน์ที่จะส่งผลต่อชีวิตในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับ Thamrongthanyawong, Sombat. [18] ที่กล่าวว่า ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และการประเมินค่าต่อระบบการเมือง เกิดขึ้นมาจากการที่บุคคลนั้นได้รับการอบรมกล่อมเกลามาก่อน ในขณะเดียวกัน เมื่อบุคคลมีความรู้ความเข้าใจอย่างไรต่อระบบการเมืองและส่วนต่างๆ ของระบบการเมืองอย่างไรแล้ว จะมีการพัฒนาความรู้สึกดังกล่าวออกไป ซึ่งก็อาจเป็นไปได้ทั้งในความพอใจ ด้วยการยึดถือปฏิบัติในบรรดาคำสั่งของรัฐบาล หรือไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย กระทั่งพัฒนาไปเป็นความเชื่อและทัศนคติ และนำไปสู่การใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจว่าจะมีบทบาทอย่างไร หรือไม่ต่อระบบการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ได้ประเมินค่าต่อระบบการเมืองในขั้นตอนสุดท้ายนั่นเอง ด้วยเหตุนี้สำหรับบุคคลทั่วไปที่มีเหตุผล ด้วยเหตุดังที่กล่าวแล้วแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล จึงเริ่มต้นจากการรับรู้และความเข้าใจทางการเมืองก่อนเสมอ ในขณะที่บุคคลที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ย่อมขาดความสามารถในการใช้เหตุใช้ผล ประเมินค่าหรือวิเคราะห์ระบบการเมือง อันสามารถส่งผลให้บุคคลขาดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ที่ย่าสุดนั้น การพัฒนาทางการเมืองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Political participated democracy) ก็จะไม่อาจก้าวรุดหน้าไปได้ ในทำนองเดียวกับที่ Thamrongthanyawong, Sombat [19] ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าเราต้องการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นแบบประชาธิปไตยโดยยึดถือหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยเป็นเป้าหมายในการพัฒนาการเมือง เราจะต้องเสริมสร้างให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กล่าวคือ จะต้องเริ่มต้นให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) เกี่ยวกับหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะพัฒนาไปสู่ความรู้สึกศรัทธาเชื่อมั่น (Affective) และประเมินค่าด้วยการตัดสินใจยอมรับระบอบประชาธิปไตยเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองของตน (Evaluative) จนเป็นแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองในที่สุด [20]

3. ปัจจัยการกล่อมเกลามาก่อนของครอบครัว ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการกล่อมเกลามาก่อนของครอบครัวมีอิทธิพลต่อวิถีความเป็น

ประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จากผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่ทางด้านการขัดเกลาทางสังคม หรือการถ่ายทอดความรู้ระเบียบแบบแผนทางสังคมให้กับสมาชิกในครอบครัว จะเริ่มตั้งแต่ในวัยที่ยังเป็นเด็กจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ในช่วงที่ยังเป็นเด็ก ผู้ปกครองจะเป็นผู้ให้การอบรม บอกให้ลูกได้รับรู้ และเข้าใจค่านิยม และบรรทัดฐานของพฤติกรรมเบื้องต้น ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของสังคม อะไรควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะเกี่ยวข้องกับหลักศีลธรรม จริยธรรม และหลักปฏิบัติทางศาสนา ทักษะทางด้านการเข้าสังคม การแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะในโอกาสต่างๆ การแสดงกิริยามารยาทที่เหมาะสม การพูดจา รวมทั้งพฤติกรรมด้านประชาธิปไตย การยอมเสียสละมาก การยอมรับฟังคนอื่น เป็นต้น ซึ่งความสอดคล้องกับการศึกษาถึงบทบาทของครอบครัวของ Elkin and Handel [21] ได้กล่าวไว้ว่า ครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดที่เด็กมีการรับรู้และรับการสั่งสอนจากพ่อแม่อย่างต่อเนื่องจึงทำให้เด็กสามารถซึมซับการกระทำโดยการลอกเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ปกครองได้ทั้งทางตรงที่ถ่ายทอดทางวาจาและทางอ้อมที่ออกมาจากการแสดงพฤติกรรม ถ้าพ่อแม่กระทำตัวที่ดีก็ส่งผลให้ลูกมีนิสัยและบุคลิกภาพที่ดีที่สังคมมีการยอมรับเช่นกัน ในความเป็นจริงแล้วไม่เพียงแต่ครอบครัวเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อเด็กในการเสริมสร้างพัฒนาการในการขัดเกลายังมีหน่วยสถาบันอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลในการขัดเกลาทางสังคมอีกด้วย

4. ปัจจัยการกล่อมเกลาจากสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการกล่อมเกลาจากสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จากผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทและหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคม มีหน้าที่ในการอบรมเด็กที่นอกเหนือจากการถ่ายทอดอบรมสั่งสอนจากสถาบันครอบครัว โรงเรียนเป็นสถานที่ต้องอบรมคนเป็นจำนวนมาก มีบทบาทในด้านการปลูกฝังให้ตัวผู้เรียนได้มีการพัฒนาตนเองทั้งเรื่องของความรู้และการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ประกอบด้วย หลักคุณธรรมและจริยธรรม คือ ความดีที่ควรประพฤติปฏิบัติที่ควรประพฤติ คุณธรรมและจริยธรรมที่ส่งเสริมความเป็นคนดีในสังคมที่โรงเรียนสามารถถ่ายทอดให้เด็กและผู้เรียนได้ เช่น

ความรักภักดีต่อชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ เป็นการสร้างความตระหนักในความสำคัญของความเป็นชาติไทยการยึดมั่นในหลักศีลธรรมของศาสนาและความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ รวมถึงถ่ายทอดปลูกฝังให้มีระเบียบวินัย ยึดมั่นในการอยู่ร่วมกันโดยยึดระเบียบวินัยเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม การประพฤติตนในความกล้าหาญที่อยู่ภายใต้หลักความถูกต้องและเป็นสิ่งถูกต้องควร และการยอมเสียสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผู้อื่นหรือสังคมโดยได้รับประโยชน์จากการกระทำของตน ซึ่งสอดคล้องกับ Chuensiang, Ratchada [22] ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาถือว่าเป็นตัวแทนในการขัดเกลาทางสังคมที่เป็นทางการมากที่สุด ครูอาจารย์จะทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคมอย่างเป็นทางการ สมาชิกทุกคนในสถาบันการศึกษานั้น ๆ จะได้รับการขัดเกลาออกมาในลักษณะที่สังคมต้องการหรือคาดหวัง อันที่โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่ครอบครัวหากมีทิศทางการขัดเกลาไปในทางเดียวกันก็ไม่มีปัญหา แต่ในทางตรงกันข้ามหากโรงเรียนกับครอบครัวมีทิศทางการขัดเกลาที่ไม่เหมือนกันย่อมทำให้เด็กหรือเยาวชนเกิดความสับสนไม่รู้ว่าเชื่อฟังใครดีระหว่างครูกับพ่อแม่ บางครั้งพบว่าทางโรงเรียนสอนอย่างหนึ่งแต่ทางครอบครัวสอนอีกอย่างหนึ่ง เช่น การสอนให้เห็นประโยชน์ส่วนรวม การเสียสละต่อสังคมกับการสอนให้เห็นแก่ตัว เป็นต้น

สำหรับปัจจัยที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้จำนวน 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการส่งเสริมจากภาครัฐ ปัจจัยการส่งเสริมจากองค์กรชุมชน ปัจจัยการได้รับผลประโยชน์จากนโยบายแห่งรัฐ และปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทั้ง 4 ปัจจัย มีอิทธิพลทางอ้อมต่อวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านปัจจัยการกล่อมเกลาของครอบครัว และปัจจัยการกล่อมเกลาจากสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่น่าจะนำมาศึกษาและพัฒนาควบคู่ไปกับปัจจัยที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพัฒนาให้เกิดองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนระดับท้องถิ่น ระดับภาค และระดับประเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ เสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ออกเสียงเหนือตอนบน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการทบทวนหรือฟื้นฟูหรือปฏิรูปกระบวนการจัดการศึกษาด้านประชาธิปไตยเสียใหม่ โดยจะต้องเป็นการจัดการศึกษาที่ถูกต้อง เพื่อสร้างหลักคิดให้ถูกต้อง สอดคล้องกับหลักคิดประชาธิปไตย ส่งผลต่อการสร้างจิตสำนึก และจิตวิญญาณด้านประชาธิปไตย

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควรหายุทธศาสตร์แปลงหลักคิดที่สามารถสร้างจิตสำนึกหรือจิตวิญญาณประชาธิปไตย ที่ถูกต้องขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติโดยดำเนินการที่มีลักษณะเชื่อมโยง ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นสู่ระดับชาติ

1.3 การจัดการเรียนการสอนด้านประชาธิปไตยในทุกระดับชั้น ควรเน้นหนักประวัติความเป็นมาของชาติไทยที่ต้องตรงกับความเป็นจริง หลักอุดมการณ์ด้านประชาธิปไตยที่ทำให้ตกผลึกเป็นความรู้ ความเข้าใจ ที่มีจิตสำนึกและจิตวิญญาณควรมีการประยุกต์เนื้อหาปรับแก้และพัฒนาลักษณะวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์ ไม่สอดคล้องและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยไปตามลักษณะบริบทที่เป็นอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ แต่ละภูมิภาคซึ่งมีความแตกต่างกันเป็นอุดมการณ์ชาติ

1.4 แนวนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศควรเร่งกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้เกิดการขับเคลื่อนที่เกิดผลในทางปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ให้แก่ประชาชน ส่งผลต่อการปกครองท้องถิ่นและการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นให้มีศักยภาพ การปกครองตนเองและปกครองกันเอง เสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่การพัฒนาประชาธิปไตยระดับชาติโดยภาพรวม

2. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

2.1 ผู้นำชุมชนทุกฝ่ายต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชนในพื้นที่ รวมถึงไม่ควรมีการชี้แนะให้ประชาชนคล้อยตามความคิดของตนเอง

2.2 การพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ไม่ใช่ถึงคราวจะเลือกตั้งที่คอยตื่นตัว

2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กกต. จังหวัด ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยให้กับประชาชนให้ครอบคลุมเขตพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2.4 พ่อ แม่ ผู้ปกครองควรสอนและฝึกฝนให้ลูกได้คิดวิเคราะห์ตัดสินใจและสามารถแก้ปัญหาบนพื้นฐานความถูกต้องและมีเหตุผลสนับสนุน

2.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเริ่มจากการให้ข้อมูลที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนในพื้นที่ การให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ความหมาย หลักอุดมการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมและการพัฒนาการเมืองจากระดับท้องถิ่นสู่ระดับชาติ

2.6 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งให้ความรู้ สร้างความเข้าใจถึงความหมายและความสัมพันธ์ของการเมืองที่ส่งผลต่อการสร้างความเข้าใจการเมืองกับการแก้ปัญหาด้านชีวิตให้เห็นว่าการเมือง คือ วิถีชีวิต ประชาธิปไตย คือ การปกครองที่มาจากประชาชน รัฐที่ดีต้องมาจากประชาชนที่ดี ทำให้ประชาชนตระหนักและเห็นความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและเข้าไปมีส่วนร่วมพัฒนาทางการเมือง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

3.2 ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

3.3 ศึกษาในลักษณะรายละเอียดเชิงลึกในแต่ละตัวแปรปัจจัยที่สามารถส่งผลซึ่งกันและกันได้ หรือมีอิทธิพลย้อนกลับได้ หรือมีความสัมพันธ์กัน

3.4 ศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยนำไปศึกษาทดลองใช้ตัวแบบและแนวทางการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชน และประเมินผลสัมฤทธิ์ผลรูปแบบในการการพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชน เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนในระดับท้องถิ่น ระดับภาค หรือระดับประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] Department of Local Administration. (2551). **Local education statistics; 2007**. Bangkok : Volunteer guard : Department of Local Administration.
- [2] Morgenthauand, HansJ.and Thompson, KennethW. (1985). **Politics Among Nations : The Strugglefor Powerand Peace**. 6th ed.NewYork:Knopf,
- [3] Thaksinsuk, Phongsak. (2008). **Democratic way of Life of People in Thasala Sub-district, Chiang Mai Province**. Master of Politics Research Report (Political Sciences). Chiang Mai : Chiang Mai University,
- [4] Nakata, Thinnaphan.(2000). **Thai Democracy**. 2nd ed. Bangkok : Companion Blogging and Printing limited Partnership.
- [5] Loathammathas, Anek.(1996). **Two Nakkhara Democracy : Political and economic reform for democracy**. Bangkok :Matichon Printing.
- [6] Arunwed, Theerawut.(2006). **Community Strengthening by the School process folk for Development hill Conservatively**. Research report of National Defense College
- [7] Phrathampidok. (2007). **Presentation of theories or concepts in management and organization management of Phrathampidok**. Search as 17April 2007.[Online] http://www.spu.ac.th/announcement/gen_ed/announcemonk.html,2550.
- [8] Nakata, Thinnaphan.(2000). **Thai Democracy**. 2nd ed. Bangkok : Companion Blogging and Printing limited Partnership.
- [9] Adolkesem, Uthai and Witthaphong, Arasringam. (1997). **Community Education System : Conceptual Framework and Research Proposal**. Bangkok : Research Fund (TRF),
- [10] Yamane, Taro. (1973). **Statistics : An Introductory Analysis**. 3rd Ed. New York.Harper and Row Publications
- [11] Kenaphoom, Sanya. (2014A). "Research Philosophy: Quantity Quality" **Journal of Political Science and Law, Rajabhat Kalasin University**, 3 (2),49-51.
- [2] Kenaphoom, Sanya. (2014B). "Establish the Research Conceptual Framework in Public Administration by the Rational Conceptual thinking". **Phetchabun Rajabhat Journal**, 16 (1) : January-June 2014 : 1-19.
- [3] Kenaphoom, Sanya. (2015). "The research Conceptual Framework Establishment by the Grounded Theory" **VRU Research and Development Journal**,10 (3) (September-December, 2015)
- [4] Kenaphoom, Sanya. (2014C). "A Creation of a Research Conceptual Framework for Public Administration by Knowledge Management Methodology" **Journal of Humanities and Social Sciences**, Ubon Ratchathani University, 5 (2),13-32.
- [5] Kenaphoom, Sanya. (2014D). "The creating of Quantitative Research Conceptual Framework of Public Administration by Literature Review". **Udonthani Rajabhat University Journal of Humanities and Social Science**, 3 (1) : January-June 2014.
- [6] Kenaphoom, Sanya. (2013). **"The Creating of the Survey Research Conceptual Framework on Public Administration"** Valaya Alongkorn Review, 3 (2),169-185.
- [7] Good, Carter V. (1959). **Dictionary of Education**. New York : MC. Gr,aw-Hill,
- [8] Thamrongthanyawong, Sombat. (1993). **Political Culture of the Middle Class in Thai society**. Bangkok : National Institute of Development Administration.

- [9] Thamrongthanyawong, Sombat. (1996). **Political Attitudes of Children and Youth in Bangkok.** 2nd ed. Bangkok :National Institute of Development Administration.
- [20] Kanjanasuwan, Wannatham.(2001). **Political Culture, Thai politicsAccording to the People Edition Constitution.** 2nd. Bangkok : V.J. Printing.
- [2] Elkin, F., & Handel, G. (1972). **The child and society : The process of socialization.** New York: Random House.
- [22] Chuensiang, Ratchada. (2004). **The study of Thai Parent Teacher Training.** Bangkok : Master of Art Thesis, National Institute of Development Administration.